

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI

u elektronskim medijima

Labris – organizacija za lezbejska ljudska prava
Beograd, 2007.

Izdavač:
LABRIS - organizacija za lezbejska ljudska prava, Beograd, Srbija

tel: 011 3341855; 063 8 513 170
tel/fax: 011 3225065
e-mail: labris@labris.org.yu
www.labris.org.yu

Naziv publikacije:
Govor mržnje prema lezbejskoj i gej populaciji u elektronskim medijima

Analiza medija:
Medijska domentacija / Ebart
Labris – organizacija za lezbejska ljudska prava

Tehničko uređenje, prelom i dizajn korica: Adorjan Kurucz
Uredile: Danijela Mladenović i Dragana Vučković
Štampa: Standard 2, Beograd
Tiraž: 300

Štampanje ove publikacije podržala je ILGA Europe

Beograd, 2007. godina

*Sva prava zadržava izdavač.
Za svako korišćenje, umnožavanje i stavljanje u promet dela teksta ili tekst u celini potrebna je saglasnost Labrisa.*

SADRŽAJ

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Govor mržnje prema lezbejskoj i gej populaciji

u elektronskim medijima	5
Medijska analiza 15.11. - 15.12.2006.	
Ukupna zastupljenost LG tema po TV emisijama	7
Medijska analiza 15.11. - 15.12.2006.	
Zastupljenost LG tema.....	11

PRILOZI

1. Predstavka u vezi sa sadržajem programa Televizije Pink	
emisija Bravo Show	15
2. Predstavka u vezi sa sadržajem programa Televizije Pink	
emisija Piramida.....	17
3. Predstavka u vezi sa sadržajem programa Radio Televizije Srbije	
emisija Ključ	18
4. Izveštaj stručne službe Republičke radiodifuzne agencije povodom govora na Televiziji Pink	
emisija Piramida	20

GOVOR MRŽNJE

PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Govor mržnje je kontraverzni termin za govor koji ima nameru da degradira, zastraši ili podstiče nasilje ili radnje štetne po osobu ili grupu osoba na osnovu rase, roda, uzrasta, etničkog ili nacionalnog porekla, religije, seksualne orientacije, rodnog identiteta, hendikepa, jezičkih sposobnosti, moralnih ili političkih stavova, socijalno-ekonomskih slojeva, zanimanja ili izgleda (kao što su visina, težina, boja kose). Termin pokriva pismenu, usmenu komunikaciju i neke oblike ponašanja u javnosti.¹

Izveštaj koji sledi je deo projekta *Monitoring govora mržnje u medijima* a koji je realizovala Labris – organizacija za lezbejska ljudska prava od oktobra 2006. do juna 2007. godine. Tokom poslednje četiri godine Labris je pratilo izveštavanje štampanih medija o lezbejskoj i gej populaciji i temama a projekat praćenja govora mržnje u elektronskim medijima je podržan od strane Ilga – International Gay and Lesbian Association i predstavlja početak praćenja rada elektronskih medija koje je Labris prepoznao kao važan a još uvek nedovoljno istražen izvor formiranja različitih stavova i stereotipa o lezbejskoj i gej populaciji.

Imajući u vidu da je Zakon o radiodifuziji² koji reguliše rad elektronskih medija, jedan od postojećih zakona u Srbiji koji eksplicitno navode seksualnu orientaciju kao zabranjen osnov razlikovanja – Labris smatra važnim praćenje primene Zakona o radiodifuziji kao i

1 http://en.wikipedia.org/wiki/Hate_speech

2 "Službeni glasnik RS", br. 42/02, 97/04, 76/05 i 79/05, 62/06, 85/06, 86/06

reagovanje na govor mržnje prema osobama koje su drugačije seksualne orientacije od heteroseksualne.

Zakon o radiodifuziji, usvojen 2002. godine:

Suzbijanje govora mržnje

Član 21.

Agencija se stara da programi emitera ne sadrže informacije kojima se podstiče diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog različite političke opredeljenosti ili zbog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, veri, naciji, etničkoj grupi, polu ili zbog seksualne opredeljenosti.

Postupanje emitera suprotno zabrani iz stava 1. ovog člana je osnov za izricanje predviđenih mera od strane Agencije, nezavisno od drugih pravnih sredstava koja stoje na raspolaganju oštećenom.

Posebne obaveze pri proizvodnji i emitovanju informativnog programa

Član 79.

Nosioci javnog radiodifuznog servisa su dužni da pri proizvodnji i emitovanju informativnih programa poštuju princip nepristrasnosti i objektivnosti u tretiraju različitim političkim interesa i različitim subjekata, da se zalažu za slobodu i pluralizam izražavanja javnog mišljenja, kao i da spreče bilo kakav oblik rasne, verske, nacionalne, etničke ili druge netrpeljivosti ili mržnje, ili netrpeljivosti u pogledu seksualne opredeljenosti.

Rezultat praćenja ukupno 13 različitih emisija na četiri domaće televizije i u dva vremenska ciklusa, su tri predstavke³ upućene Republičkoj radiodifuznoj agenciji a zbog govor mržnje prema lezbejskoj i gej populaciji⁴. Reč je o predstavkama zbog sadržaja emitovanog u dve emisije prikazane na Televiziji Pink – Piramida i Bravo Show, i u emisiji Ključ koja se prikazuje na Prvom programu Radio-televizije Srbije. U trenutku pisanja ovog izveštaja, još uvek ne postoje informacije o oceni pomenutih predstavki od strane stručne službe Republičke radiodifuzne agencije.

Trebalо bi naglasiti da je stručna služba RRA, a nakon predstavke upućene od strane Gayten LGBT, Centra za promociju prava seksualnih manjina i Labrisa – organizacije za lezbejska ljudska prava novembra 2005. godine, jednom već zaključila⁵ da je bilo podsticanja diskriminacije prema istopolno orientisanim osobama, takođe u emisiji Piramida na TV Pink. Iako je prema RRA, Televizija Pink u pomenutoj emisiji, emitovanoj 16.10.2005., prekršila član 21 stav 1 Zakona o radiodifuziji, predviđene mere nisu mogle biti izrečene jer u tom trenutku još uvek nisu raspoređene frekvencije, te TV Pink zakonski i nije bila emiter. Ipak, izveštaj Republičke radiodifuzne agencije predstavlja istorijski momenat jer je to prvi put da je od

3 Videti Priloge 1, 2, 3

4 Važno je napomenuti i da je u emisiji Ključ emitovanoj 26. marta 2007. godine na Prvom programu Radio-televizije Srbije korišćen i govor mržnje prema ženama pa je Labris uputio predstavku RRA i zbog mizoginije u pomenutoj emisiji.

5 Videti Prilog 4

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

jedne zvanične institucije jasno prepozнат govor mržnje na osnovu seksualne orijentacije, tj. prema lezbejkama i gejima.

Praćenje izveštavanja elektronskih medija o lezbejskim i gej temama odvijalo se u dva vremenska ciklusa. Televizije i emisije su izabrane na osnovu Labrisovog iskustva o zastupljenosti lezbejske i gej tematike u elektronskim medijima i podaci koji su dobijeni relevantni su samo za korišćeni uzorak. Prvi ciklus je trajao od 15.11. do 15.12.2006. godine a drugi od 15.02. do 15.04. 2007. godine.

Prvi ciklus

Tokom perioda od 15.11. do 15.12.2006. godine praćene su sledeće emisije na ukupno četiri domaće televizije – B92, Prvi program Radio-televizije Srbije, TV Pink i Studio B.

1. Veliki brat
(od ponedeljka do petka pregled dana, Veliki brat – izbacivanje, subota, Veliki brat – veliki mozak, nedelja) - TV B92
2. Magazin In - TV Pink
3. Timofejev - TV B92
4. Utisak nedelje - TV B92
5. Agape - Studio B
6. Ključ - RTS I
7. Piramida - TV Pink
8. Bravo šou - TV Pink
9. Vesti - B92
10. Nacionalni dnevnik - TV Pink

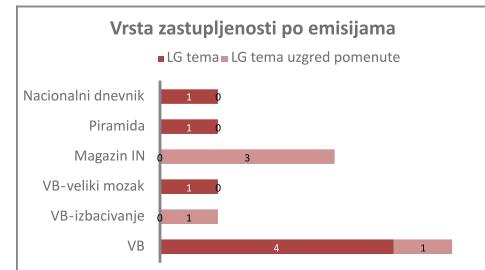
MEDIJSKA ANALIZA 15.11.-15.12.2006.

UKUPNA ZASTUPLJENOST LG TEMA PO TV EMISIJAMA

Zastupljenost priloga po TV emisijama

Od ukupno 12 emisija koje su praćene u prvom ciklusu a prikazuju se na 4 domaće televizije (B92, RTS, Studio B, TV Pink), i u periodu od 15. novembra do 15. decembra 2006. godine, emitovano je 12 priloga u kojima se spominje lezbejska i gej terminologija i/ili tematika. Pomenutih 12 priloga je emitovano na dve televizije – B92 i TV Pink, tj. u praćenim emisijama na Prvom programu Radio-televizije Srbije i Studiju B nije bilo ovakvih priloga. Tih 12 priloga je prikazano u okviru sledećih emisija – reality show Veliki brat (B92) i emisije Piramida, Magazin IN i Bravo Show (TV Pink). Od 12 emitovanih priloga čak 7 je iz emisije Veliki brat, tj. 58,3%. U Magazinu IN tri puta se spominjala LG terminologija i/ili tematika odnosno 25% od ukupnog broja. Čak 91,7% priloga je emitovano u okviru zabavnog programa, dok je samo jedan prilog deo informativnog programa a reč je o onom emitovanom u Nacionalnom dnevniku na televiziji Pink.

TV emisija	Broj priloga
Veliki brat	5
Veliki brat - izbacivanje	1
Veliki brat - veliki mozak	1
Magazin IN	3
Piramida	1
Nacionalni dnevnik	1
UKUPNO	12

Vrsta zastupljenosti po emisijama

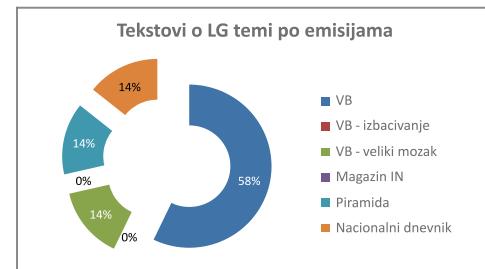
Najčešće su prilozi u potpunosti bili posvećeni lezbejskoj i gej temi u okviru serijala Veliki brat, gde je čak u 5 od ukupno sedam emitovanih priloga LG tema bila dominantna što iznosi 71,4%. Samo u jednom prilogu je lezbejska i gej tematika bila dominantna u okviru informativnog programa a reč je o pomenutom prilogu iz Nacionalnog dnevnika na TV Pink, tj. u 91,7% programa u kojem se spominje LG tema reč je o zabavnom programu.

TV emisija	LG tema	LG tema uzgred pomenute
VB	4	1
VB - izbacivanje	0	1
VB - veliki mozak	1	0
Magazin IN	0	3
Timofejev	0	0
Utišak nedelje	0	0
Agape	0	0
Ključ	0	0
Piramida	1	0
Bravo show	0	0
Vesti B92	0	0
Nacionalni dnevnik	1	0

Vrsta zastupljenosti

Sedam priloga, tj. 58,3% je posvećeno LG temama i akterima, dok je u ostalih pet priloga LG tema i/ili terminologija uzgred pomenuta.

TV emisija	LG tema
VB	4
VB - izbacivanje	0
VB - veliki mozak	1
Magazin IN	0
Piramida	1
Nacionalni dnevnik	1

Dužina trajanja priloga

Najviše je emitovano kratkih priloga (trajanja od 10 do 30 sekundi) – četiri ili 33,3%, zatim

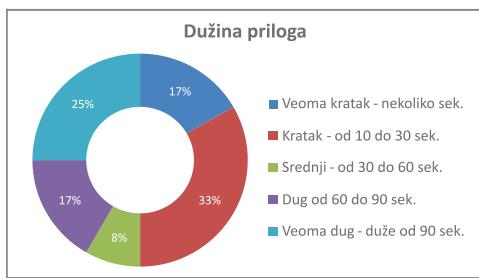

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

veoma dugih priloga (traju duže od 90 sekundi) – tri ili 25%. Dva priloga su bila veoma kratka a reč je o onim prilozima u kojima se lezbejska i gej tematika pomene samo u jednoj reči.

Dužina trajanja priloga	Broj priloga
Veoma kratak - nekoliko sek.*	2
Kratak - od 10 do 30 sek.	4
Srednji - od 30 do 60 sek.	1
Dug od 60 do 90 sek.	2
Veoma dug - duže od 90 sek.	3

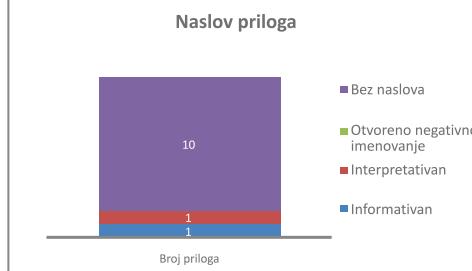
* kada se pomene LG tematika u jednoj reči

Naslov/najava priloga

Čak deset priloga ili 83,3% je bez naslova, dok je emitovan jedan informativan i jedan interpretativan naslov priloga. Nije bilo ni jednog naslova koji otvoreno negativno imenuje LG populaciju.

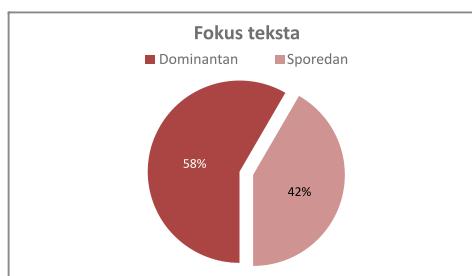
Naslov priloga	Broj priloga
Informativan	1
Interpretativan	1
Otvoreno negativno imenovanje	0
Bez naslova	10

Fokus priloga

Fokus autorskog interesovanja je dominantan u 7 priloga ili 58% a sporedan u 5 emitovanih priloga ili 42%.

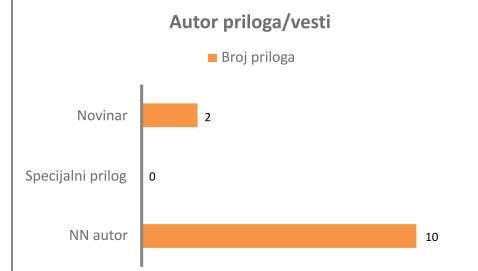
Fokus priloga	Broj priloga
Dominantan	7
Sporedan	5

Autorstvo i poreklo priloga

Najviše priloga ima nepoznatog autora, čak 10 priloga ili 83,3%.

Autor priloga	Broj priloga
Novinar	2
Specijalni prilog	0
NN autor	10

Poreklo priloga

Svih dvanaest emitovanih priloga u kojima se spominje LG tema i/ili terminologija imaju poreklo iz domaćih medija, tj. nijedan nije preuzet iz strane televizijske mreže.

Poreklo priloga	Broj priroga
Domaći mediji	12
Preuzet iz strane TV mreže	0

Tema priloga

Možda je najznačajniji podatak taj da svi prilozi imaju za temu odnos prema lezbejkama i gejevima tj. nijedan se ne bavi pravnom regulativom, gej paradama, zdravljem, kulturom, političkim inicijativama.

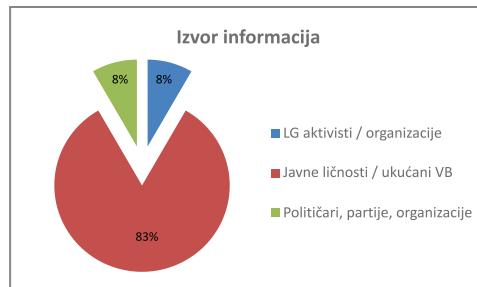
Tema priloga	Broj priloga
Kultura, zabava, Estrada	0
Zdravlje	0
Odnos prema LG	12
Konfliktni događaji	0
Političke akcije, inicijative	0
Pravne inicijative, teme, regulative	0
Privatni život, afere, skandali	0
Religija i LG	0
Gej parade	0
Drugo	0
UKUPNO	12

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Mesto događaja

Svi dvanaest emitovanih priloga za mesto dešavanja imaju Srbiju.

Mesto događaja	Broj priloga
Svet	0
SAD	0
Evropa	0
Ex-YU	0
Srbija	12
Nije navedeno	0
Druge zemlje	0

Izvor informacija

Kao izvor informacija najčešće se pojavljuju osobe iz javnog života, u deset priloga ili u 83,3% su one izvor dok se LG aktivistkinje/aktivisti, tj. LG organizacije kao izvor informacija navode u samo jednom prilogu. Ovaj podatak je vrlo značajan jer je, podsećamo, reč o dešavanjima iz Srbije i svih dvanaest priloga za temu ima odnos prema lezbejskoj i gej populaciji, pa je poražavajući zaključak da su o istopolno orientisanim osobama svi pozvani da govore osim njih samih.

Izvor informacija	Broj tekstova
LG aktivisti / organizacije	1
NVO aktivisti	0
Učesnici, svedoci događaja	0
Javne ličnosti / ukućani VB	10
Neidentifikovan	0
Naučnici, stručnjaci, eksperti, agencije	0
Mediji, novinari, novinske agencije	0
Drugi	0
Državni zvaničnici	0
Političari, partije, organizacije	1
Crkva, religiozne grupe i organizacije	0

Stav izvora informacija

Stav izvora informacija je najčešće neutralan i to je slučaj u 7 ili 58,3% priloga. I dok je u samo u jednom prilogu pozitivan stav izvora, u tri ili 25% izvor informacija ima negativan stav prema lezbejskoj i gej populaciji.

Stav izvora informacija	Broj priloga
Neutralan	7
Pozitivan	1
Negativan	3
Bez stava	1

LG akteri

Od LG aktera u jednom prilogu se pojavljuju gej-lezbejske organizacije odnosno aktivistkinje/aktivisti.

LG akteri	Broj priloga
LG populacija / tema – odnos prema LG	0
LG organizacije / aktivisti	1
LG pojedinci	0

Kontekst LG aktera

Imajući u vidu da je tema svih dvanaest priloga odnos prema lezbejskoj i gej populaciji, važan je podatak da ni u jednom prilogu tema nije kontekstuirana veoma pozitivno a samo u jednom prilogu pozitivno. S druge strane, tri priloga negativno, tj. veoma negativno kontekstuiraju istopolno orijentisane osobe, što iznosi 25% priloga sa LG temom i/ili terminologijom. U osam priloga ili 66,7% je kontekst LG aktera neutralan.

Kontekst LG organizacije/aktiviste

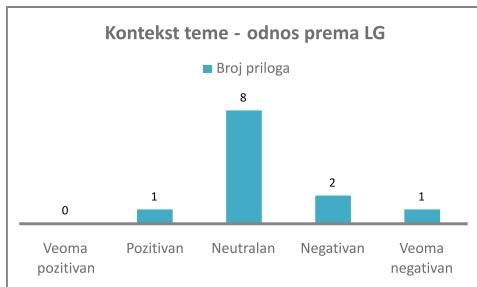
U jednom prilogu u kojem se kao izvor informacija navode LG organizacije, tj. aktivistkinje/aktivisti, one/i su kontekstuirani neutralno.

Kontekst teme - odnos prema LG	Broj priloga
Veoma pozitivan	0
Pozitivan	1
Neutralan	8
Negativan	2
Veoma negativan	1

Kontekst LG organizacije / aktiviste	Broj priloga
Veoma pozitivan	0
Pozitivan	0
Neutralan	1
Negativan	0
Veoma negativan	0

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Terminologija

Najčešće korišćena reč u emitovanim priložima je reče gej koja se upotrebljava u tri ili 25% priloga.

Terminologija	Broj priloga
Gej	3
Homoseksualizam	1
Peder	1
Oni feminizirani	1
"Moderan muškarac"	1

U izrazito negativnom kontekstu pojavila su se dva termina: **oni feminizirani** (emisija Piramida - gost Milan Paroški) i **moderan muškarac** (ironično/podrugljivo – emisija Piramida gosti Velimir Ilić i Vladan Batić).

Interesantna je upotreba zamenica koje se koriste kada se govori o LG populaciji:

“Ja mislim da su i oni to prvo uradili sa ženama” (emisija Magazin IN – gost Milan Kalinić) i:

“Ja sam ljubitelj žena. Ali ne onaj ljubitelj, na koji se misli...” (emisija Magazin IN - gošća Snežana Savić).

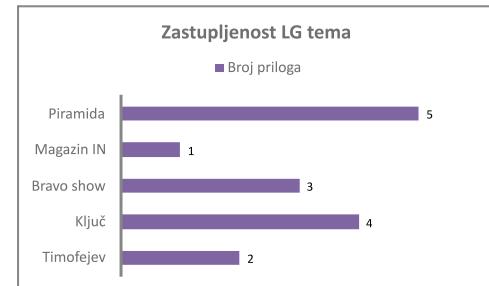
MEDIJSKA ANALIZA 15.11. -15.12.2006.

ZASTUPLJENOST LG TEMA

U periodu od 15. februara do 15. aprila 2007. godine, od ukupno 15 emitovanih priloga, čak pet, tj. 33,3% ih je bilo u emisiji Piramida na TV Pink, zatim sledi emisija Ključ u kojoj je LG tematika i/ili terminologija spominjana 4 puta ili 26,7%. Svih petnaest priloga je emitovano u tzv. Talk Showima, a reč je o pet različitih emisija, tj o tri televizije – RTS, B92 i TV Pink.

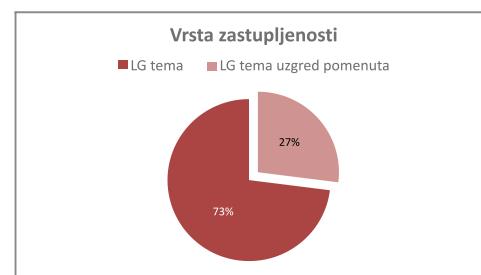
Kada je zastupljenost LG tema po emisijama u pitanju, od ukupno 15 priloga (od kojih je 11 LG tema – 27% a 4 LG tema uzgred pomenuta – 73%), njih 5 je bilo u emisiji Piramida, TV Pink (4 LG teme, 1 LG tema uzgred pomenuta), 4 je bilo u emisiji Ključ, RTS1, 3 u emisiji Bravo Show, TV Pink (2 LG teme, 1 LG tema uzgred pomenuta), 2 u emisiji Timofejev, TV B92 (obe teme uzgred pomenute) i 1 u emisiji Magazin In, TV Pink.

TV emisija	Broj priloga
Timofejev	2
Ključ	4
Bravo show	3
Magazin IN	1
Piramida	5
UKUPNO	15

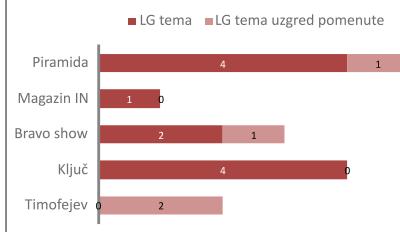

Vrsta zastupljenosti

Čak 11 priloga ili 73,3% je u potpunosti bilo posvećeno LG tematiki, dok je četiri puta LG tema bila uzgred spomenuta.

Vrsta zastupljenosti po emisijama

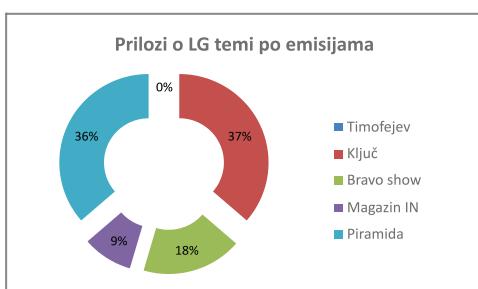
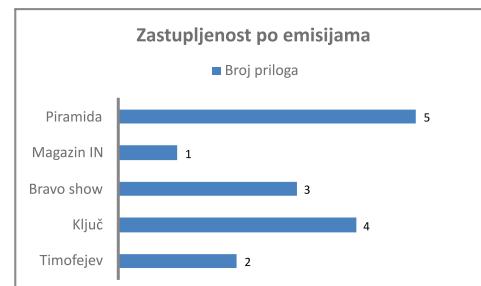
Prilozi o LG temama po emisijama

Dakle najviše emitovanih priloga a koji su u potpunosti posvećeni lezbejskoj i gej tematiki emitovano je u emisijama Ključ i Piramida, po četiri.

TV emisija	LG tema
Timofejev	0
Ključ	4
Bravo show	2
Magazin IN	1
Piramida	4

Vrsta zastupljenosti po TV emisijama

Dva vrlo gledana talk show-a jedan se emituje na RTS – Ključ i emisija Piramida koja se prikazuje na TV Pink čine čak 72,7% od ukupnog broja priloga o lezbejskoj i gej tematiki i treba naglasiti da je ovde reč o prilozima koji s u potpunosti posvećeni LG temama. Dakle po četiri puta se ova tema pominjala i u jednoj i u drugoj emisiji, Bravo show je emisija koja je ukupno tri puta pomenula LG temu i/ili terminologiju (dva puta u potpunosti posvećeno LG problematici, jednom LG tema uzgred pomenuta), jedan prilog je emitovan u okviru emisije Magazin In.

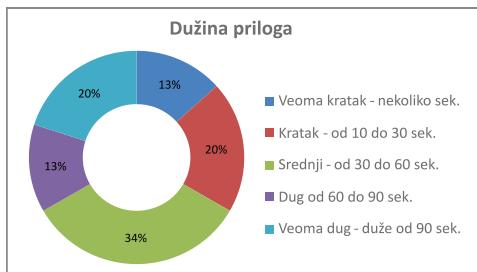

Dužina trajanja priloga

Kada je reč o dužini trajanja priloga, najviše priloga – 5 ili 33,3%, a u kojima se spominje LG tema i/ili terminologija je srednje dužine, tj.

traje između 30 i 60 sekundi. Sledi veoma dugi, tj prilozi koji traju duže od 90 sekundi i kratki prilozi, oni od 10 do 30 sekundi – dakle i jednih i drugih je po tri ili 20%.

Dužina trajanja priloga	Broj priloga
Veoma kratak - nekoliko sek.	2
Kratak - od 10 do 30 sek.	3
Srednji - od 30 do 60 sek.	5
Dug od 60 do 90 sek.	2
Veoma dug - duže od 90 sek.	3

Naslov/najava priloga

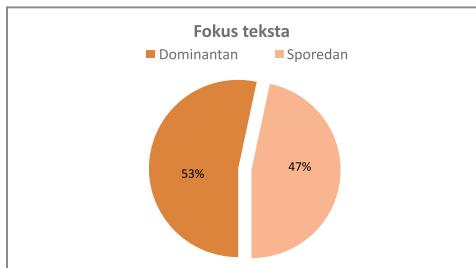
Svi 15 emitovanih priloga koji spominju lezbejsku i gej tematiku i/ili terminologiju je bez naslova.

Naslov priloga	Broj priloga
Informativan	0
Interpretativan	0
Otvoreno negativno imenovanje	0
Bez naslova	15

Fokus priloga

Fokus autorskog interesovanja je dominantan u 8 priloga ili 53,3% a sporedan u 7 emitovanih priloga ili 46,7%.

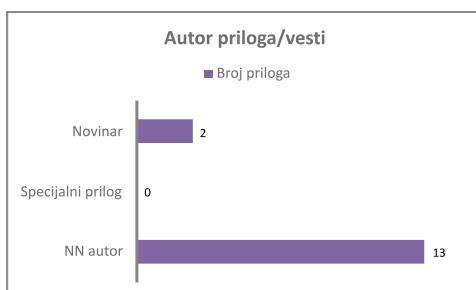
Fokus priloga	Broj priloga
Dominantan	8
Sporedan	7

Autorstvo i poreklo priloga

Najveći broj emitovanih priloga, čak 13 ili 86,7% je od nepoznatog autora, a samo 2 priloga su napravljena od strane novinara.

Autor priloga	Broj priloga
Novinar	2
Specijalni prilog	0
NN autor	13

Poreklo priloga

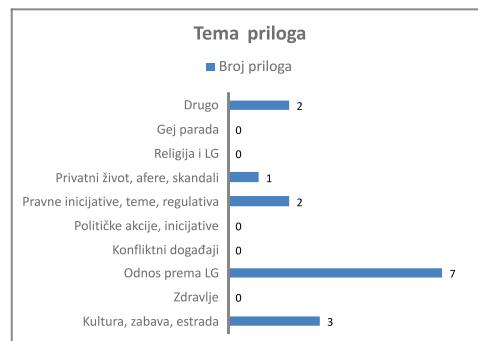
Svi petnaest emitovanih priloga koji sadrže LG terminologiju odnosno govore o LG temi su iz domaćih medija.

Poreklo priloga	Broj priloga
Domaći mediji	15
Preuzeto iz strane TV mreže	0

Tema priloga

Najveći broj emitovanih priloga ima za temu odnos prema lezbejskoj i gej populaciji – 7 ili 46,7%, slede prilozi koji govore o kulturi, zabavi i estradi i njih je ukupno tri ili 20%. Dva priloga ili 13,3% se bave pravnim inicijativama i regulativom.

Tema priloga	Broj priloga
Kultura, zabava, estrada	3
Zdravlje	0
Odnos prema LG	7
Konfliktni događaji	0
Političke akcije, inicijative	0
Pravne inicijative, teme, regulativa	2
Privatni život, afere, skandali	1
Religija i LG	0
Gej parada	0
Drugo	2
UKUPNO	15

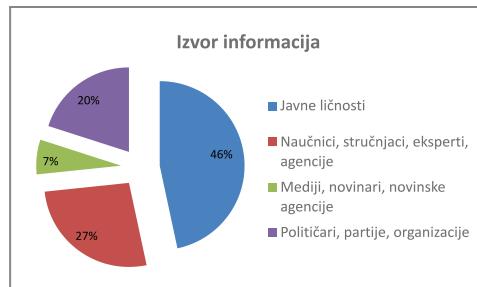

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Mesto događaja

Kao i u prvom analiziranom periodu, svi emitovani prilozi za mesto događaja imaju Srbiju.

Mesto događaja	Broj priloga
Set	0
SAD	0
Evropa	0
Ex-YU	0
Srbija	15
Nije navedeno	0
Druge zemlje	0

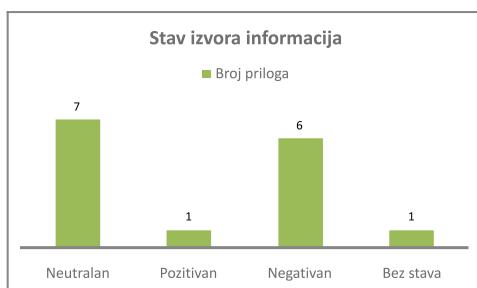

Izvor informacija

Ponovo su najčešći izvori informacija javne ličnosti – u 7 ili 46,7% emitovanih priloga, slede naučnici, eksperti – u četiri priloga ili 26,7%, pa političari, partije i druge organizacije – u tri ili 20% emitovanih priloga koji govore o LG temi.

Izvor informacija	Broj tekstova
LG aktivisti / organizacije	0
NVO aktivisti	0
Učesnici, svedoci događaja	0
Javne ličnosti	7
Neidentifikovan	0
Naučnici, stručnjaci, eksperti, agencije	4
Mediji, novinari, novinske agencije	1
Drugi	0
Državni zvaničnici	0
Političari, partije, organizacije	3
Crkva, religiozne grupe i organizacije	0

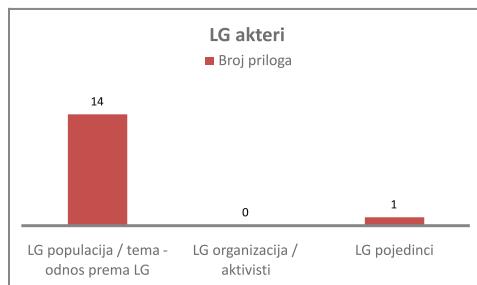
Stav izvora informacija	Broj priloga
Neutralan	7
Pozitivan	1
Negativan	6
Bez stava	1

LG akteri

Najčešći LG akter, u čak 14 ili 93,3% priloga je LG populacija uopšte, a samo u jednom prilogu je reč o pojedincu.

LG akteri	Broj priloga
LG populacija / tema - odnos prema LG	14
LG organizacija / aktivisti	0
LG pojedinci	1

Kontekst LG pojedinca

U jednom prilogu u kojem je reč o LG pojedincu, on je kontekstuiran neutralno.

Kontekst LG pojedinaca	Broj priloga
Veoma pozitivan	0
Pozitivan	0
Neutralan	1
Negativan	0
Veoma negativan	0

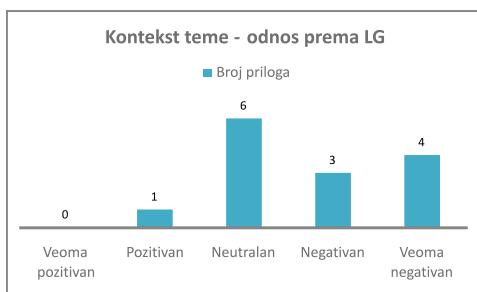
Kontekst teme

Najviše je tema neutralno kontekstuirano, tj u 6 ili 40% priloga. Sledi veoma negativan kontekst teme u četiri ili 26,7% a negativno i veoma negativno, ukupno dakle, je kontekstuirano čak 46,7% teme odnosa prema LG populaciji. Jednom je tema kontekstuirana pozitivno.

GOVOR MRŽNJE PREMA LEZBEJSKOJ I GEJ POPULACIJI U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

Kontekst teme - odnos prema LG	Broj priloga
Veoma pozitivan	0
Pozitivan	1
Neutralan	6
Negativan	3
Veoma negativan	4

Terminologija

Kada je reč o terminologiji, najčešća je upotreba termina **peder**, a uvredljivi termini čine čak 40% svih korišćenih termina u pomenutih 15 priloga koji spominju LG temu i/ili terminologiju.

Termin peder koristio je gost emisije Ključ, antropolog Jovica Stojanović, u 3 priloga od ukupno 4 u toj emisiji. U izrazito negativnom kontekstu pojavila su se dva termina: **nastrana i patološka pojava** (emisija Piramida - gošća Ivana Žigona) i **bolest tj. bolesna ljubav** koja se odnosi na istopolnu orientisanost (emisija Piramida - gošća Ivana Žigona i emisija Ključ - gost Jovica Stojanović). Izjava Marjana Rističevića, gosta emisije Piramida na temu uvođenja takse na neoženjene muškarce, može se takođe podvesti pod ovaj termin: "... **I jedino što bi ostalo muškarcima na selu je da sklapaju brak između sebe ali s obzirom da su mentalno zdravi ljudi, nama ne pada na pamet...**"

Terminologija	Broj priloga
Gej	2
Homoseksualizam – homoseksualac	2
Peder	3
Lezbejka	2
"Moderan muškarac"	1
Nastrana i patološka pojava	1
Bolest – bolesna ljubav	3

nedopustive prakse iznošenja i zastupanja uvredljivih i diskriminatorskih kvalifikacija prema građankama i građanima istopolne orientacije u javnom medijskom prostoru.

Pozivamo Savet Republike agencije za radiodifuziju da prepoznaje štetnost i društvenu opasnost govora mržnje i da se svojim radom zalagaže za primenu zakona kao i za uspostavljanje društvene klime dijaloga i razumevanja.

Glavni zaključci ovog izveštaja su da se u pomenutim emisijama lezbejska i gej tematika spominjenajčešće u okviru zabavnog programa, da je najčešće reč o dešavanjima iz Srbije, a da je najčešća tema odnos prema lezbejkama i gejevima. Ipak, kao da su svi drugi pozvani da više govore o istopolno orientisanim osobama od njih samih, pa LG aktivistkinja/aktivista, organizacija i/ili pripadnica/ka LG populacije kao izvora informacija – gotovo da nema.

Takođe, terminologija koja se koristi je često uvredljiva i diskriminišuća a televizije, suprotno onome na šta ih obavezuje Zakon o radiodifuziji, emituju govor mržnje usmeren prema osobama koje su drugačije seksualne orientacije od heteroseksualne.

Apelujemo na sve televizijske kuće, ali i na druge medije, da ne emituju govor mržnje po bilo kom osnovu, tj. prema bilo kojem licu ili grupi lica, i da svojim programom ne otvaraju prostor idejama i stavovima kojima se podstiču mržnja, diskriminacija i/ili nasilje bilo koje vrste. Apelujemo takođe, da se više medijskog prostora ustupa svim *različitostima* i da u tim situacijama pripadnice/ci tih grupa uvek budu i izvor informacija.

Labris - organizacija za lezbejska ljudska prava nastaviće da ukazuje na postojanje

1 PREDSTAVKA U VEZI SA SADRŽAJEM PROGRAMA TELEVIZIJE PINK - EMISIJA BRAVO SHOW

Za: Savet Republičke radiodifuzne agencije

Povod: Predstavka zbog govora mržnje

Br 50/07

Beograd, 04.04.2007.

Poštovani,

Ispred Labrisa – organizacije za lezbejska ljudska prava na osnovu člana 14. Zakona o radiodifuziji, obraćamo vam se predstavkom u vezi sa sadržajem programa emitera koji predstavlja govor mržnje, kako je navedeno u članu 21. istog zakona.

Konkretni slučaj govora mržnje prema osobama drugačije seksualne opredeljenosti je emisija "Bravo Show", na RTV Pink, emitovana 07. marta 2007. godine. Gosti emisije su bili Dražen Žerić, Slađana Delibašić i Snežana Babić, voditeljka emisije je Jelena Bačić Alimpić.

Navodimo delove transkripta iz emisije koji ukazuju na govor mržnje i postupanje emitera suprotno zabrani govora mržnje iz člana 21. Zakona o radiodifuziji.

Jelena Bačić Alimpić:

"Dobro Žero, kako tvoja devojčica?"

Dražen Žerić:

"Nemam ja devojčicu."

Jelena Bačić Alimpić:

"Ne, ne ne... nemoguće da nema devojčica u okruženju... to, nemoj me ovaj... Nije valjda da ima dečaka?!?"

Dražen Žerić:

"Ne ne ne, imam ja svojih devojčica... Dečaka ne dao Bog! Mada je to moderno u Zagrebu, ali..."

Jelena Bačić Alimpić:

"Moderno je u Zagrebu?"

Dražen Žerić:

"I ovde je moderno? Sve sam očekivao, ali da će ovde biti ... I u Sarajevu! U Sarajevu još nije srećom!"

Jelena Bačić Alimpić:

"Još nije? To ti misliš!"

Dražen Žerić:

"Ali ima... onaj mali Deen... kako se zove... pjevač... on malo baca na ove."

Jelena Bačić Alimpić:

"Pomalo baca? (smeh) Dobro... On vam kvari tu macho sliku, je l' da?"

Dražen Žerić:

"Nije macho slika. Normalno je muško i žensko. Muško i muško nije normalno."

Jelena Bačić Alimpić:

"... Tvoj tadašnji Valentino, tvoj kolega Zijo Rizvanbegović, neki intervju smo radili pre nekih 18 godina, i onda sam ga ja pitala nešto o nacionalizmu, i onda je on rekao " U ono vreme da je u Sarajevu veća uvreda ako ti neko kaže da si homoseksualac... nego da si nacionalista."

Dražen Žerić:

"Pa normalno. Pa tamo nema šanse da bude ova... gay parada."

Jelena Bačić Alimpić:

"Nema šanse, je l' da?"

Dražen Žerić:

"Pa nema šanse! Sad ti je Hvar inače destinacija u Hrvatskoj...."

Želimo ovim putem da ukažemo da se pomenutim izjavama podstiču mržnja i diskriminacija prema gej i lezbejskoj zajednici u Srbiji i time krše pravila za emitere propisana zakonom. Ukazujemo i na to da voditeljka nije intervenisala i prekinula govor mržnje već je homofobične izjave podsticala.

Tražimo od Saveta da u skladu sa zakonskim ovlašćenjima iz članova 17. i 18. Zakona o radiodifuziji utvrdi povredu pravila emitovanja i izrekne odgovarajuće mere emiteru.

Napominjemo da se na RTV Pink već podsticala diskriminacija prema istopolno orijentisanim osobama (emisija Piramida), što je i zaključila stručna služba RRA, nakon predstavke upućene od strane Labrisa – organizacije za lezbejska ljudska prava i Gayten - LGBT, Centra za promociju prava seksualnih manjina.

Nakon razmatranja predstavke stručna služba RRA je zaključila da se izjavom Tome File i voditeljke Branke Nevistić podstiče diskriminacija prema istopolno orijentisanim osobama, opisana u članu 21 stav 1 Zakona o radiodifuziji, što je, u skladu sa 2. stavom istog člana, osnov za izricanje mera od strane RRA, sankcionisana i članom 38. Zakona o javnom informisanju.

Takođe podsećamo da je stručna služba RRA, u skladu sa članom 14. stav 2, odmah po priјemu dostavila predstavku emiteru – TV Pink na izjašnjavanje, ali se emiter nije u ostavljenom roku izjasnio o predstavci, čime je prekršen član 14 Zakona o radiodifuziji.

Nadamo se da će razmotriti našu predstavku i pri tom uzeti u obzir ponovno podsticanje ovog emitera na diskriminaciju prema istopolno orijentisanim osobama a u skladu sa članom 18 Zakona o radiodifuziji.

2 PREDSTAVKA U VEZI SA SADRŽAJEM PROGRAMA TELEVIZIJE PINK – EMISIJA PIRAMIDA

Za: Savet Republičke radiodifuzne agencije

Povod: predstavka zbog govora mržnje

Br 51/07

Beograd, 04.04.2007.

Poštovani,

Ispred Labrisa – organizacije za lezbejska ljudska prava na osnovu člana 14. Zakona o radiodifuziji, obraćamo vam se predstavkom u vezi sa sadržajem programa emitera koji predstavlja govor mržnje, kako je navedeno u članu 21. istog zakona.

Konkretni slučaj govora mržnje prema osobama drugačije seksualne opredeljenosti je emisija Piramida, na RTV Pink, emitovana 18. marta 2007. godine. Gosti emisije su bili Ivana Žigon, Goran Paunović i Aleksandar Filipović a voditeljka emisije je Branka Nevistić.

Navodimo delove transkripta iz emisije koji ukazuju na govor mržnje i postupanje emitera suprotno zabrani govora mržnje iz člana 21. Zakona o radiodifuziji.

Ivana Žigon:

"Dakle, ljudska prava, čini mi se, više ne štite ono dostoјanstveno i ljudsko u čoveku, nego sve više slušamo, ne znam, o pravima nekih patoloških i nastranih pojava. Recimo, prava homoseksualaca, prava... pa uopšte ne znam da li je bilo toliko narkomana dok Evropa i Zapad nisu počeli da nas uče kako treba da živimo."

.....

Ivana Žigon:

"Meni je stalo da muškarac bude, bilo romantičan, bilo macho, al' da bude živ, da bude što manje gay parade."

.....

Branka Nevistić:

"... A zašto Ivana? Nisam ovo razumela... Možda su ljudi drugačije seksualne orientacije, možda su zapravo oni najromantičniji? Zašto, muškarac prema muškarcu recimo..."

Ivana Žigon:

"Mislite najmaštovitiji? Da u tome prepoznaju nešto romantično."

Branka Nevistić:

"Možda je mašta deo romantike."

Ivana Žigon:

"Ne! Kada je to bolest, znate, toj bolesti treba pomoći, ali kada to postaje interesna sfera..."

Želimo ovim putem četvrti put da ukažemo da se pomenutim izjavama, emitovanim na TV Pink, podstiču mržnja i diskriminacija prema gej i lezbejskoj zajednici u Srbiji i time krše pravila za emitere propisana zakonom.

Tražimo od Saveta da u skladu sa zakonskim ovlašćenjima iz članova 17. i 18. Zakona o radiodifuziji utvrdi povredu pravila emitovanja i izrekne odgovarajuće mere emiteru.

Napominjemo da se na RTV Pink već podsticala diskriminacija prema istopolno orijentisanim osobama (emisija Piramida), što je i zaključila stručna služba RRA, nakon predstavke upućene od strane Labrisa – organizacije za lezbejska ljudska prava i Gayten - LGBT, Centra za promociju prava seksualnih manjina.

Nadamo se da će razmotriti našu predstavku i pri tom uzeti u obzir ponovno podsticanje ovog emitera na diskriminaciju prema istopolno orijentisanim osobama a u skladu sa članom 18 Zakona o radiodifuziji.

3 PREDSTAVKA U VEZI SA SADRŽAJEM PRVOG PROGRAMA RADIOTELEVIZIJE SRBIJE – EMISIJA KLJUČ

Za: Savet Republičke radiodifuzne agencije

Povod: predstavka zbog govora mržnje

Br 52/07

Beograd, 09.04.2007.

Poštovani,

Ispred Labrisa – organizacije za lezbejska ljudska prava na osnovu člana 14. Zakona o radiodifuziji, obraćamo vam se predstavkom u vezi sa sadržajem programa emitera koji predstavlja govor mržnje, kako je navedeno u članu 21. istog zakona.

Konkretni slučaj govora mržnje prema prema ženama i prema osobama drugačije seksualne opredeljenosti je emisija Ključ, emitovana 26. marta 2007. godine na prvom programu Radio - televizije Srbije. Gosti emisije su bili Danica Maksimović, Marta Mratinković, Jelena Kajgo, Jelena Pantović i Jovica Stojanović. Autorka i voditeljka emisije Ključ je Nataša Miljković.

Navodimo delove transkripta iz emisije koji ukazuju na govor mržnje i postupanje emitera suprotno zabrani govora mržnje iz člana 21. Zakona o radiodifuziji. Govorom mržnje koristio se gost emisije Jovica Stojanović. Napominjemo da autorka i voditeljka emisije nije adekvatno reagovala i prekinula govor mržnje, tj. naknadnom montažom nisu izostavljeni ovi delovi emisije.

Jovica Stojanović:

“Ženski bazični narcizam je opšte poznata stvar.”

.....

Jovica Stojanović:

“Mislim da ste ljubav zapravo izmislike vi žene, i nama je podmetnule i to je najveći vaš proces u istoriji sveta... Da bi mi vas voleli!”

Jovica Stojanović:

“Ja lično mislim, vi ste ružniji pol, a mi smo slabiji pol, i treba zaštiti nas od vas.”

Jovica Stojanović:

“Vi ste ružniji pol – recimo psihofizički brže propadate! Telesno propadate brže, zato vam trebaju liposukcije, liftinzi, preparativna, dekorativna...”

Danica Maksimović:

“Ali i brže sazrevamo.”

Jovica Stojanović:

“Tačno! Brže sazrevate i brže trulite! Što nešto brže sazre, brže istruli.”

Jovica Stojanović:

“...i vi žene ste, dakle, patentirale, i tu minu ste nam nagaznu... mi smo inače i gluplji malo pol... i to je činjenica... I mi vas stalno volimo! Koliko se vas žena ubilo zbog ljubavi? Niste se ubile! Nikad se nijedna žena nije ubila zbog ljubavi, nego zato što je sanjala groblje muškaraca... svaka žena sanja jedno omanje groblje muškaraca koji su poginuli zbog nje!”

Jovica Stojanović:

“Ne. Od mene nikad nije moglo da bude peder. Imam višak testosterona u sebi. Tako, trudio sam se al’ slabo... to mi ne ide...”

Danica Maskimović:

“Aha, a znači probali ste?”

Jovica Stojanović:

“Da, sve sam probao... sve sam probao. Dobro, ali to nisam probao.”

.....

Danica Maksimović:

“.... Taj čovek ima ime, prezime, svoju ličnost, je l' te, karakter, baš kao i ja...”

Jovica Stojanović:

„Koju vi žene obožavate da oblikujete.“

Danica Maksimović:

"Pa... verovatno je i to."

Jovica Stojanović:

"To je ta vaša prikrivena agresija."

.....

Jovica Stojanović:

"Svaka žena mašta, osim onog groblja, isto, haremko... svaki muškarac mašta da ima harem žena."

Jovica Stojanović:

"I svi normalni ljudi misle tako. Ako lezbejke sklapaju brakove, ako je to zapadna tvorevina da uđemo u Evropu, hvala i Evropi i Americi i ne znam kako... Onda ču ja da odem među pingvine. Radi se o tome... pingvini se normalno ponašaju! Nenormalno je da muškarci... taj zakon ne treba legalizovati... ima svako pravo da bude peder i da bude lezbejka, jer homoseksulanost... zapravo homo znaci isto; nema tu mnogo pričanja priče nego samo... s obzirom na pol. Radi se o tome da je to vrlo nenormalno i mi Srbi nismo poznati po tome što smo bili pederi! Ali pošto je to jedan.. jedna od ulaznica za Evropu, mislim da će neki.. ja ču glasati protiv toga, i vi... mislim vi ovde."

Jovica Stojanović:

"Kao što nam Ustav garantuje slobodu veroispovesti, Ustav još nije garantovao slobodu seksualnog opredeljenja! Ali sklapati brakove... između dva muškarca da sklapaju brakove... pederastije imate i u životinjskom carstvu."

.....

Jovica Stojanović:

"Žene vole gospodare."

Jovica Stojanović:

"Naravno... Ja se držim žena i gospodarenja, i vrlo sam stručan u tome!"

Jovica Stojanović:

"Kad bi žene pitali ko treba u istoriji tehničkih pronalazaka i bilo kojih da dobije Nobelovu nagradu siguran sam glavom da je to..."

Danica Maksimović:

"Marija Kiri."

Jovica Stojanović:

"...ne, onaj ko je izmislio ogledalo! Jer vi ste stalno pred onom konturom ogledala!"

.....

Jovica Stojanović:

"Slovenci su, ovaj, izmislili prvi silovanje u braku. Mi hvala Bogu nismo dотле дошли да smo usvojili bolesti..."

Danica Maksimović:

"Kako izmislili, valjda je bilo?"

Jovica Stojanović:

"Ne ne ne ne... Al' gledajte! Radi se o tome da zakonodavac smatra da ako ste vi sa jednom osobom u vezi u toj kojoj ste, bračnoj, onda se seksualni odnosi podrazumevaju i silovanje de facto nije moguće! Seksualnost inherentno proizlazi, između ostalog, ljubav, brak, zadovoljava ekonomске, seksualne, psihološke, egzistencijalne, metafizičke potrebe."

Jovica Stojanović:

"Sve žene u Srbiji vole milionera! Vrlo čudno da ne vole nešto drugo!"

Jovica Stojanović:

"Za mene je ljubav kada sretнем neku ženu koja je prosečna srpska krava i od nje napravim boginju. I ja sam tad pun sebe."

Želimo ovim putem da ukažemo da se pomenutim izjavama gosta emisije Jovice Stojanovića, emitovanim na prvom programu Radiotelevizije Srbije, tj. Javnog servisa za koji su sve građanke i građani u zakonskoj obavezi da plaćaju preplatu, podstiču mržnja i diskriminacija prema ženama i prema gej i lezbejskoj zajednici u Srbiji i time krše pravila za emitere propisana zakonom.

Tražimo od Saveta da u skladu sa zakonskim ovlašćenjima iz članova 17. i 18. Zakona o radiodifuziji utvrdi povredu pravila emitovanja i izrekne odgovarajuće mere emiteru.

4 IZVEŠTAJ STRUČNE SLUŽBE REPUBLIČKE RADIODIFUZNE AGENCIJE POVODOM GOVORA MRŽNJE NA TELEVIZIJI PINK EMISIJA PIRAMIDA

IZVEŠTAJ STRUČNE SLUŽBE RRA

Organizacija za lezbejska ljudska prava Labris uputila je 16.11.2005. predstavku na adresu RRA u kojoj se tvrdi da je u emisiji Piramida, emitovanoj na TV Pink 16. oktobra 2005. kroz pojedine izjave gostiju Tome File, Milorada Vučelića i voditeljke Branke Nevistić manifestovan govor mržnje prema osobama drugačije seksualne opredeljenosti čime je navodno povređen član 21. Zakona o radiodifuziji.

Stručna služba RRA je, u skladu sa članom 14. stav 2, odmah po prijemu dostavila predstavku emiteru – TV Pink na izjašnjavanje.

Emiter se nije u ostavljenom roku izjasnio o predstavci, čime je prekršen član 14 Zakona .

NAPOMENA :

TV PINK nije emiter, po slovu zakona, jer mu Agencija nije dodelila dozvolu. Može se podneti prekršajna prijava i evidentirati u dosjeu koji će se predstaviti na javnom konkursu, kada se vode razgovori sa kandidatima za dozvole.

Nakon razmatranja predstavke stručna služba RRA je zaključila da se izjavom Tome File „...stavio ih u bure napunjeno nečim...i rekao da je to za njih...“(opis navodnog postupanja Miloša Obrenovića prema istopolnonorjentisanim osobama) i voditeljke Branke Nevistić „Gospodine Fila, kada ste pomislili – e ovi pederi su stvarno preterali?“ podstiče diskriminacija prema istopolno orjentisanim osobama, opisana u članu 21 stav 1 Zakona o radiodifuziji, što je, u skladu sa 2. stavom istog člana, osnov za izricanje mera od strane RRA, sankcionisana i članom 38. Zakona o javnom informisanju. Naime Toma Fila je opis navodnog izuzetno brutalnog postupanja kneza Miloša prema homoseksualcima jasno stavio u pozitivan kontekst, voditeljka Branka Nevistić ne samo da se nije ogradila od ove izjave već je u svom pitanju upotrebila nedvosmisleno pogrdan izraz za homoseksualce čime je, osim pomenutih zakonskih odredbi prekršila i elementarna načela profesije.

Ostale izjave navedene u predstavci ne predstavljaju primere govora mržnje već legitimne lične stavove. Stručna služba RRA smatra da bi se njihovim eventualnim sankcionisanjem povredilo načelo opisano u članu 3. stav 3. Zakona o radiodifuziji koje zabranjuje svaki oblik „... cenzure i/ili uticaja na rad radiodifuznih javnih glasila, čime se garantuje njihova nezavisnost, nezavisnost njihovih redakcija i novinara“ pa se ovi navodi iz predstavke odbacuju kao neosnovani.

Organizaciju za lezbejska ljudska prava Labris upućujemo na zakonsku mogućnost da u skladu sa članom 39. stav 2. Zakona o javnom informisanju uputi tužbu protiv autora i/ili odgovornog urednika.